

El Diacrític | | Actualitzat el 16/02/2018 a les 17:42

?La primera immersió lingüística i l'anarquisme

«El CENU va fer arribar l'ensenyament a tots els infants de Catalunya gràcies a l'expropiació de les escoles i instal·lacions religioses i la seva reobertura com a escoles obertes a tothom» | «El 22 de setembre de 1936, el Diari Oficial de la Generalitat va incloure un decret en què s'informava que l'idioma de l'escola catalana seria la llengua materna dels nens i nenes fins a la primària»

Joan Puig Elies, amb uns infants, en una foto de l'època | ferreriguardia.org

La revolució anarquista de 1936 va fer possible que Catalunya s'atorgués atribucions que sobrepassaven, en molt, les que tenia derivades de l'Estatut de 1932. En ensenyament, aquestes atribucions foren pràcticament totals i l'Estat, tot i que no ho aconseguí, en els anys de revolució i de guerra, intentà en diverses ocasions recuperar el control sobre espais com el de l'educació que, a Catalunya, estava majoritàriament en mans de la CNT (amb una presència important també de FETE-UGT).

El 27 de juliol de 1936, apareixia el decret de creació del Consell Unificat de l'Escola Nova Unificada. Aquest decret exposava la nova conjuntura política a Catalunya dient que «La voluntat revolucionària del poble ha suprimit l'escola de tendència confessional. És l'hora d'una nova escola, inspirada en els principis racionalistes del treball i de la fraternitat humana. Cal estructurar aquesta escola nova unificada, que no solament substitueixi el règim escolar que acaba d'enderrocar el poble, sinó que creï una vida escolar inspirada en el sentiment universal de solidaritat i d'acord amb totes les inquietuds de la societat humana i a base de la supressió de tota mena de privilegis.»

La CNT, amb Joan Puig Elies al capdavant, apostà per la creació del CENU, en què també s'encabiren les tendències sindicals marxistes del moment, representades per FETE-UGT. Però, mentre UGT no acabava de veure bé l'atribució total de competències a Catalunya, la CNT, en canvi, veia el model català com l'ideal i no només demanava que el traspàs -que de facto ja existia- es convertís en completament efectiu sinó que també volia estendre el model català a la resta de l'estat, una forma de fer política que en altres àmbits com el de la Sanitat s'arribà a donar.

La presidència del CENU va anar a càrrec de Joan Puig Elies, un destacat mestre anarquista seguidor de les teories de Ferrer i Guardia que ell mateix havia experimentat i aplicat a l'Escola Natura de Barcelona, un centre de referència en l'ensenyament racionalista de l'època. Puig Elies estava afiliat a la CNT des de la seva joventut i va presidir a partir de 1932 la secció de mestres del Sindicat d'Intel·lectuals i Professions Liberals de Barcelona.

El CENU va fer arribar l'ensenyament a tots els infants de Catalunya gràcies a l'expropiació de les escoles i instal·lacions religioses i la seva reobertura com a escoles obertes a tothom. A més, el 22 de setembre de 1936, el Diari Oficial de la Generalitat va incloure un decret en què s'informava que l'idioma de l'escola catalana seria la llengua materna dels nens i nenes fins a la primària, el que obligà les i els mestres a aprendre català per tal de poder-ne fer ús a les aules de forma correcta i adequada. Aquesta va ser la primera immersió lingüística que es donà a Catalunya a nivell general, és a dir que afectà tota la població escolaritzada, perquè la plena escolarització va ser una altra de les característiques dels anys d'escola del CENU.

Puig Elies, defensor d'aquest model, hagué de debatre molt dins de la mateixa CNT sobre la implantació del català i sobre l'exigència del títol de nivell de llengua per poder ser mestre però se'n sortí, ell i el seu voltant. Avui, l'Estat ataca i persegueix la immersió lingüística establerta a Catalunya des del començament dels anys 80 del segle XX, un model d'èxit i d'integració que el PP i Ciutadans intenten dinamitar per tal de fer aquell *Ulster* amb què Jordi Cañas amenaçava els independentistes en cas que la independència de Catalunya tirés endavant. Avui, és un bon moment per recordar Puig Elies, el CENU i la implantació d'un model lingüístic a l'escola que va fer arribar el català a totes les xiquetes i xiquets de Catalunya per primer cop a través d'una escola que es volia no autoritària i era, com la d'avui, no tan adoctrinadora com voldrien que fos els que qualifiquen els debats com a delictes d'odi i persegueixen el pensament crític tant perquè és pensament com perquè és crític.